

Yaşam Tatmini Açısından Spor Yönetimi ve Rekreasyon Liderliği

Aziz Bükey¹

Faruk Gökçe²

Özet

Bu çalışmada, spor yönetimi ve rekreasyon liderliğinin bireylerin yaşam tatmini üzerindeki etkileri kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Rekreasyon, bireylerin gönüllülük esasına dayalı olarak serbest zamanlarında katıldıkları, fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayan etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Spor ise bu sürecin hem fiziksel aktiviteyi teşvik eden hem de psikolojik ve sosyal iyi oluşu destekleyen temel bir bileşenidir.

Spor yönetimi, spor organizasyonlarının planlanması, uygulanması ve denetlenmesi süreçlerini kapsarken; rekreasyon liderliği, bireylerin boş zamanlarını anlamlı ve verimli biçimde değerlendirmelerine rehberlik eden stratejik bir işlev üstlenmektedir. Bu iki alanın etkileşimi, bireylerin fiziksel sağlıklarının yanı sıra sosyal ilişkilerini, psikolojik dayanıklılıklarını ve genel yaşam kalitelerini de olumlu yönde etkilemektedir.

Çalışmanın bulguları, etkili bir spor yönetimi ve güçlü bir rekreasyon liderliği anlayışının, bireylerin kendini gerçekleştirme, sosyalleşme ve stresle başa çıkma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamada önemli rol oynadığını göstermektedir. Sonuç olarak, spor yönetimi ve rekreasyon liderliği, bireylerin yaşam tatminini artıran, fiziksel ve ruhsal yenilenmeyi destekleyen bütüncül bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Çalışmada ayrıca bu alanlara yönelik eğitim programlarının geliştirilmesi, farklı toplum kesimlerine yönelik özel rekreasyon programları tasarlanması ve disiplinlerarası akademik çalışmaların desteklenmesi gibi çeşitli öneriler sunulmuştur.

1 Dr. Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi, abuke@bingol.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5476-8408

2 Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, fgokce@mehmetakif.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4100-2171

Giriş

Rekreasyon, bireylerin fizyolojik, zihinsel, fiziksel ve sosyal gereksinimlerini karşılamak amacıyla, gönüllülük esasına dayalı olarak serbest zamanlarında katıldıkları etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bu tür etkinlikler, bireylerin yaşam kalitesini artırmakta, stres düzeylerini azaltmakta ve genel refahın korunmasına katkı sağlamaktadır. Günlük yaşamın giderek artan yoğun temposu, boş zaman kavramının önemini artırmış; bu durum, boş zamanların etkili biçimde değerlendirilmesini konu alan rekreasyon anlayışını daha belirgin hâle getirmiştir (Ceyhan, 2008). Rekreasyon, fiziksel aktiviteyi teşvik eden ve eğlence kültürünün ayrılmaz bir parçası olan bir olgu olarak bireylerin yaşam biçimlerinde olumlu değişimler yaratmaktadır (Gümüş vd., 2017). Rekreasyon alanlarının kullanım sıklığına ilişkin farklı yaklaşımlar geliştirilmesi ve bu alanların etkin biçimde değerlendirilmesi, rekreasyonun temel unsurları arasında yer almaktadır (Yüksel & Yeşil, 2017). Her ne kadar boş zaman değerlendirme ve rekreasyon kavramları çoğu zaman birbirinin yerine kullanılsa da rekreasyon, iş dışındaki zamanlarda gerçekleştirilen etkinliklerin, boş zamanın verimli ve keyifli şekilde değerlendirilmesi amacıyla planlanmasını ifade etmektedir (Korkutata & Özavci, 2022; Balcı & İlhan., 2006). Rekreasyonun bilinçli ve etkin bir şekilde değerlendirilmesi, bireylerin hayata bakış açılarını olumlu yönde etkileyerek olaylara farklı perspektiflerden yaklaşmalarını sağlamaktadır. Bu yönüyle rekreasyon, katılımcıların yenilenme ve tazelenme beklentilerini karşılayan bilimsel temelli bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir (Koçak & Eryılmaz, 2018). Rekreasyon faaliyetleri, bireylerin kişisel gelişimlerini destekleyen, yaşam kalitelerini yükselten, yeteneklerini ortaya çıkarmalarına olanak tanıyan ve sosyal bağlarını güçlendiren çok boyutlu etkilere sahiptir (Ece vd., 2023). Ayrıca rekreasyonun; bireylerin fiziksel, psikolojik, ruhsal, sosyal ve eğitsel gelişimlerini destekleyerek yaşam doyumunu artırdığı ifade edilebilir (Ertüzün vd., 2020). Rekreasyon, bireylerin iş yaşamının rutininden uzaklaşarak dinlenme, eğlenme ve hoş vakit geçirme amacıyla serbest zamanlarında katıldıkları çeşitli etkinlikleri kapsamaktadır (Bozkurt, 2016). Bunun yanı sıra rekreasyon; bireylerin doğrudan haz almayı, bilişsel ve sosyal kazanımlar elde etmeyi amaçladıkları, genellikle eğlence odaklı serbest zaman deneyimleri olarak da tanımlanmaktadır (Güncan, 2021). Bu bağlamda rekreasyonda spor, bireylerin fiziksel ve zihinsel olarak rahatlamalarını sağlayarak stres düzeylerini azaltan önemli bir araçtır. Rekreasyon; sporun yanı sıra dinlenme, eğlenme ve haz verici etkinlikleri de kapsayan, kişisel gelişime katkı sunan geniş bir alanı içermektedir. Spor ve rekreasyon organizasyonlarında yönetici konumunda bulunan bireyler, belirlenen hedeflere ulaşmak amacıyla ekipleri yönlendirmekte ve gerekli sorumlulukları tanımlamaktadır (Tekin & Zorba, 2001). Spor, belirli kurallara dayalı olarak gerçekleştirilen; bireylerin fiziksel

ve ruhsal açıdan gelişimini destekleyen ve stres düzeyini azaltmayı amaçlayan bir etkinliktir. Düzenli spor yapmanın, fiziksel, zihinsel ve psikolojik sağlık üzerinde olumlu etkileri olduğu ve genel sağlık düzeyinin korunmasında önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir (Bayatkara, 2025; Aksoy & Güven, 2022). Rekreasyon ve spor, yönetim süreçleriyle birlikte ele alındığında, bireylerin gelişimine katkı sağlayan ve yaşam kalitesini artıran önemli unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla bireysel ya da grup hâlinde katıldıkları etkinliklerin tümünü kapsamaktadır. Bu etkinlikler, belirli kazanımlar elde edilmesi amacıyla farklı alanlarda planlı ve programlı biçimde düzenlenmektedir (Mamaş vd., 2025). Söz konusu faaliyetler; dinlenme, eğlenme, sosyalleşme ve kişisel gelişim gibi amaçlara hizmet etmektedir. Spor ise fiziksel becerilerin geliştirilmesine yönelik, kuralları olan ve çoğunlukla rekabet içeren bir etkinliktir. Rekreasyonel spor, sporun katılım ve eğlence odaklı boyutunu ifade etmektedir. Spor yönetimi, spor organizasyonlarının planlanması, örgütlenmesi, uygulanması ve denetlenmesi süreçlerini kapsamaktadır. Sporda yönetim, çeşitli organizasyonların hayata geçirilmesi için gerekli tüm çalışmaların yürütülmesini ifade etmektedir (Özalp vd., 1996). Bu süreçler, sporcuların, antrenörlerin, tesislerin ve diğer kaynakların etkili ve verimli biçimde kullanılmasını sağlamaktadır. Yönetim, belirlenen hedeflere ulaşmak amacıyla kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını içeren bir süreçtir ve planlama, örgütlenme, yöneltme ve kontrol gibi temel fonksiyonlardan oluşmaktadır. Yönetim, aynı zamanda bireylerin oluşturduğu toplumsal yapı içerisinde refahın ve mutluluğun artırılmasına yönelik çalışmaları da kapsamaktadır (Keskin, 2010). Liderlik ise bireyleri belirli bir vizyon doğrultusunda motive etme, yönlendirme ve etkileme süreci olarak tanımlanmakta; insani değerleri merkeze alan bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır (Bakan, 2012). Liderler, çalışanların performansını artırmak, takım ruhunu güçlendirmek ve değişim süreçlerine öncülük etmek gibi önemli roller üstlenmektedir. Yönetim ve liderlik kavramları birbirini tamamlayan unsurlar olup, etkili bir yöneticinin aynı zamanda güçlü bir liderlik özelliğine sahip olması beklenmektedir. Rekreasyonel spor etkinliklerinde yönetim ve liderlik, katılımcıların deneyimlerinin zenginleştirilmesi ve etkinliklerin başarılı biçimde yürütülmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Spor yöneticileri; etkinliklerin planlanması, bütçelenmesi, pazarlanması ve uygulanmasından sorumlu olurken, liderler katılımcıları motive etmekte, ekip ruhunu geliştirmekte ve hedeflere ulaşılmasını sağlamaktadır. Yaşam tatmini açısından değerlendirildiğinde, spor yönetimi ve rekreasyon liderliğinin bireylerin yaşam doyumunu artırdığı söylenebilir. Spor ve rekreasyon etkinliklerine katılan bireyler, fiziksel ve zihinsel sağlıklarını geliştirmekte, sosyal ilişkilerini güçlendirmekte ve kendilerini gerçekleştirme fırsatı bulmaktadır. Etkili yönetim ve liderlik anlayışı ise bu

deneyimlerin kalitesini artırarak bireylerin daha fazla keyif almasına, mutluluk ve haz duyguların güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

1. Rekreasyon

Rekreasyon, kelime anlamı itibarıyla bireyin kendini bulma ve keşfetme sürecini ifade etmektedir. Ancak bu tanımın ötesinde rekreasyon; bireylerin boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla zihinsel, psikolojik, fizyolojik ve fiziksel sağlıklarını korumaya, sosyal etkileşimlerini artırmaya ve yaşam kalitelerini yükseltmeye yönelik olarak gönüllü biçimde katıldıkları etkinliklerin tümünü kapsayan geniş bir kavramdır (Gönen vd., 2022). Rekreasyon faaliyetleri, bireylerin serbest zamanlarında herhangi bir zorunluluk olmaksızın, isteğe bağlı olarak gerçekleştirdikleri aktiviteleri içermektedir (Emel, 2015). Rekreasyon, bireylerin günlük yaşamın rutininden uzaklaşarak dinlenmelerine, eğlenmelerine ve buna bağlı olarak iş verimliliklerinin artmasına katkı sağlayan bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu süreç, bireylerde mutluluk ve doyum duygusunun oluşmasına olanak tanımaktadır (Koçyiğit & Yıldız, 2014). Rekreasyonel etkinlikler, katılımcıların boş zamanlarını olumlu biçimde değerlendirmelerini sağlarken; bireysel ilgi alanları, zevkleri ve maddi olanakları doğrultusunda çeşitlilik göstermektedir (Akova vd., 2019). Bireylerin boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri ve bu zamanı ne ölçüde planlı ve anlamlı hâle getirdikleri, rekreasyon kavramının temelini oluşturmaktadır. Çünkü serbest zaman içerisinde gerçekleştirilen birçok etkinlik rekreasyon kapsamında ele alınmaktadır. Bu nedenle rekreasyon alanında yapılan çalışmalarda öncelikle “boş zaman” kavramının doğru şekilde anlaşılması ve analiz edilmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım, rekreasyonel faaliyetlerin daha sağlıklı biçimde tanımlanmasına ve planlanmasına katkı sağlamaktadır (Karaküçük, 2018). Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarında dinlenme, eğlenme, yeni kültürler tanıma, yeni bilgiler edinme ve sosyalleşme amacıyla katıldıkları etkinlikleri kapsamaktadır. Bu etkinlikler, bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gereksinimlerini karşılamalarına yardımcı olurken, aynı zamanda yaşam kalitelerinin artmasına da katkı sağlamaktadır. Rekreasyonel faaliyetler; spor, sanat, kültürel etkinlikler ve hobiler gibi farklı alanlarda gerçekleştirilebilmektedir. Bu süreçte önemli olan, yapılan etkinliğin bireye keyif vermesi ve motivasyon sağlamasıdır (Karaküçük, 2014). Rekreasyonun temel amacı, bireylerin stres ve yorgunluktan uzaklaşmalarını sağlamak, keyif almalarına olanak tanımak ve kişisel gelişimlerini desteklemektir. İnsanların yaşamları boyunca doğayla ve rekreasyonla kurdukları ilişki, yaşa ve değişen ihtiyaçlara bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu nedenle yaşam kalitesinin artırılabilmesi için bireylerin ihtiyaçlarına uygun ortamların oluşturulması ve çeşitli rekreasyonel etkinliklerin sunulması büyük önem taşımaktadır (Tütüncü,

2012). Rekreatyonel etkinliklerin etkili olabilmesi, bireylerin ilgi alanlarına ve gereksinimlerine uygun aktiviteleri seçmeleriyle mümkündür. Bu tür etkinlikler, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlıkları üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır. Rekreatyon kapsamında yer alan etkinlikler; bireylerin herhangi bir baskı altında kalmadan, özgür iradeleriyle ve gönüllü olarak katıldıkları serbest zaman faaliyetlerini içermektedir (Gümüş vd., 2017). Bu bağlamda boş zaman bir yaşam biçimi olarak değerlendirilirken, rekreatyon katılımcıların keyif alarak dâhil oldukları anlamlı boş zaman etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır (Güneş, 2021). Rekreatyon; bireysel ya da grup hâlinde gerçekleştirilen sportif, sanatsal, kültürel ve eğlence amaçlı etkinlikleri kapsamakta olup, bu faaliyetlere aktif ya da pasif katılım söz konusu olabilmektedir (Varol vd., 2019). Rekreatyon, boş zamanın verimli değerlendirilmesine katkı sağlayarak yaşamı canlandırmakta, zihinsel yenilenmeyi desteklemekte ve yaratıcı etkinlikler aracılığıyla bireyin tazelenmesine olanak tanımaktadır (Özavcı & Ünver, 2023; Taşkiran, 2018). Rekreatyonel faaliyetlere katılım, bireylerin fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamakta; sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazanılmasına, sosyalleşmenin artmasına ve yaşam kalitesinin yükselmesine yardımcı olmaktadır (Çalıküşu & Güzel, 2020). Rekreatyon alanı, çok sayıda etkinliği bünyesinde barındırmaktadır. Bu etkinlikler, bireylerin sosyal, psikolojik ve kültürel gelişimlerine katkı sağlayarak toplumsal ve sosyoekonomik açıdan önemli faydalar sunmaktadır (Ortaç, 2019). Rekreatyon; fiziksel ve ruhsal sağlığı desteklemekte, sosyal etkileşimi artırmakta, yaratıcılığı geliştirmekte, iş başarısını yükseltmekte ve ekonomik hareketliliği teşvik ederek bireylerin mutluluk düzeylerini artırmaktadır (Ağlönü & Mengütay, 2009). Rekreatyon eğitimi ise bireylere çeşitli beceriler kazandırmanın yanı sıra, kazandırdığı sosyal değerler aracılığıyla toplumsal dönüşüme katkı sağlamaktadır. Rekreatyonel etkinlikler, bireyler arasındaki etkileşimi artırarak dayanışma, iş birliği, birlikte hareket etme ve hoşgörü gibi değerlerin gelişmesine olanak tanımaktadır. Bu durum, toplum içinde daha sağlıklı iletişim ortamlarının oluşmasını ve farklılıkların bir zenginlik olarak kabul edilmesini desteklemektedir (Toker & Nergis, 2023). Ayrıca rekreatyon eğitimi, bireylerin sosyal sorumluluk bilincini güçlendirerek topluma karşı daha duyarlı olmalarını teşvik etmekte ve böylece daha sürdürülebilir ve yaşanabilir bir toplum yapısının oluşmasına katkı sağlamaktadır.

2. Rekreatyonda Spor

Rekreatyon kapsamında spor etkinliklerine katılım, bireylerin yaşamlarını farklı bir bakış açısıyla değerlendirmelerine katkı sağlamaktadır. Spor, bireyler için yaşamdan alınan doyumunu artıran önemli bir unsur olarak görülmektedir. Fiziksel aktivite yoluyla spor, bireyin bedensel, zihinsel ve psikolojik açıdan daha

sağlıklı ve dinç kalmasına yardımcı olmaktadır. Rekreasyonda spor, katılımcılara farklı ilgi ve ihtiyaçlara hitap eden geniş bir etkinlik alanı sunmaktadır. Bu yönüyle spor, rekreasyonun en kapsamlı ve dikkat çekici boyutlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Rekreasyon ve spor, birbirini karşılıklı olarak etkileyen ve besleyen dinamik bir etkileşim süreci içinde değerlendirilmektedir (Birol & Karaküçük, 2014). Serbest zaman etkinlikleri bağlamında spor, bireylerin fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmalarını, düzenli bir yaşam rutini oluşturmalarını ve bu rutini sürdürülebilir kılmalarını desteklemektedir. Aynı zamanda spor, sağlıklı yaşamın sağladığı kazanımların aktif hâle gelmesine olanak tanıyarak fiziksel aktivite ile rekreasyon kavramlarının bütünleştiği bir alan oluşturmaktadır (Ertüzün vd., 2020).

3. Spor

Spor; bireylerin fiziksel, zihinsel ve psikolojik kapasitelerini geliştirmeyi amaçlayan, belirli kurallar çerçevesinde ve çoğu zaman rekabet unsuru barındıran düzenli bir etkinlik alanıdır. Bireysel ya da grup halinde gerçekleştirilebilen spor faaliyetleri, kendine özgü kuralları olan, genellikle yarışma temelli, bedensel ve zihinsel gelişimi destekleyen, aynı zamanda öğretici ve haz verici özellikler taşıyan etkinliklerdir (Atasoy & Kuter, 2005). Tarihsel süreç incelendiğinde sporun, başlangıçta dini ritüellerin bir parçası olarak ortaya çıktığı, zamanla toplumların kültürel değerlerini ve mücadele anlayışlarını yansıtan bir olguya dönüştüğü görülmektedir. Spor, fiziksel etkinlikler aracılığıyla kültürel yapıların oluşumunda etkili olmuş ve günümüzdeki spor kültürünün temelini oluşturmuştur (Zengin & Öztaş, 2008). Bununla birlikte spor, farklı kültürlerden, dillerden ve toplumlardan bireyleri ortak bir paydada buluşturarak evrensel bir etkileşim ve iletişim ortamı sağlamaktadır (Heper vd., 2012).

4. Sporda Yönetim

Spor yönetimi kavramı, spor örgütlerinin amaçlarına etkili ve başarılı biçimde ulaşabilmesi için gerekli olan planlama, örgütleme, liderlik ve denetim süreçlerinin bütününe kapsayan bir yönetim alanıdır. Bu süreç, mevcut insan gücü, maddi olanaklar ve diğer kaynakların en verimli biçimde kullanılmasını esas alan bilimsel bir yaklaşımı da içermektedir. Spor yönetiminin temel amacı, spor faaliyetlerinin bilimsel yöntemler ve stratejik yaklaşımlar doğrultusunda yürütülmesini sağlamak, bu doğrultuda yapısal düzenlemeler yaparak ilke ve politikalar geliştirmektir (Çakto & Altınok, 2020). Sporda yönetim, belirlenen hedeflere ulaşmak amacıyla insan ve maddi kaynakların etkili bir biçimde kullanılması ve spor faaliyetlerine ilişkin kararların planlı şekilde uygulanması sürecini ifade etmektedir (Danacı & Sevindik, 2015). Bu bağlamda spor

yönetimi; sportif amaçların gerçekleştirilmesi için insan kaynaklarını, mali olanakları ve diğer tüm mevcut kaynakları organize etme, yönlendirme ve etkin biçimde kullanma süreci olarak tanımlanmaktadır (Başkan vd., 2020). Spor yönetiminin tarihsel gelişimi incelendiğinde, bu alanın kökenlerinin oldukça eskiye dayandığı görülmektedir. Spor organizasyonlarının düzenlenmesi ve yönetilmesi, sanıldan çok daha uzun bir süredir sistemli bir biçimde yürütülmektedir (Ekmekçi, 2010). Günümüzde ise spor yöneticilerinin liderlik özelliklerine sahip olmaları ve güçlü iletişim becerileri geliştirmeleri, yönetim süreçlerinin hızlı, etkili ve verimli şekilde işlemesine önemli katkı sağlamaktadır (Buyrukoğlu & Şahin 2022). Spor yönetiminin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yöneticilerin sorumluluk alanlarını ve yönetim süreçlerine ilişkin temel ilkeleri iyi bilmeleri gerekmektedir. Bu sorumluluk bilincinin açık ve anlaşılır biçimde ortaya konulması, yönetim anlayışının daha sağlıklı bir zemine oturmasına yardımcı olmaktadır (Kement vd., 2024; Akkaya, 2024). Ayrıca spor yönetimde verimlilik anlayışı, bireylerin yaşam kalitesini artırmayı ve mevcut kaynakların etkin şekilde kullanılmasını hedeflemektedir. Bu yaklaşım, bireysel ve toplumsal düzeyde refahın artırılmasına katkı sağlamaktadır (Yorulmazlar, 2017). Bununla birlikte spor yönetimi alanında spor yatırımlarının geliştirilmesi, özel spor işletmelerinin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu yatırımların eğitim, finans ve iş birliği unsurlarıyla desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Sunay, 2023). Spor yönetimde iş birliği anlayışı, stratejik bir unsur olarak öne çıkmakta; belirlenen hedeflere ulaşabilmek için insan ve maddi kaynakların yönetim ilkeleri doğrultusunda etkin biçimde kullanılmasını gerekli kılmaktadır (Pepe & Aydın, 2022).

5. Rekreasyonda Spor Yönetim

Spor yönetimde rekreasyon, boş zamanları verimli değerlendirme amacıyla etkinliklerin tasarlanması düzenlenmesi, yönetilmesi ve kontrol edilmesi anlamına da gelmektedir (Eban, 2022). Spor ve rekreasyon yönetimde, yöneticiler, organizasyonların hedeflerine ulaşmasını sağlamak için amaçları belirler ve çalışan katılımcıları yönlendirmektedir (Tekin & Zorba, 2001). Spor ve rekreasyon yönetimde, spor yapan bireylerin hem yarışmacı hem de eğlence odaklı sportif faaliyetlere katılımında, liderlik becerilerini ve anlayışlı davranışlarını sergiledikleri görülmektedir (Can & Gök, 2007). Rekreasyonda spor yönetimi, sporla ilgili kararların alınması ve hedeflere ulaşılması için yapılan çalışmalarla ilgilidir. Spor yönetimini, sporda amaçlara ulaşmak için yapılan tüm faaliyetler oluşturur (Pepe & Aydın, 2022). Rekreasyonda spor yönetimi alanındaki işletmeler, sundukları hizmetlerden gelir elde etseler de öncelikli amaçları insanların spor yapma ve rekreasyonel aktivite ihtiyaçlarını

karşılamaştır (Ekenci & İmamoğlu, 2002). Rekreasyonda spor yönetimi, başka açıdan bakıldığında esasen sportif hedeflere ulaşmak için insan ve kaynakları verimli bir şekilde kullanır ve belirlenen politikaları uygular (Hacıcaferoğlu vd., 2012).

6. Yönetim

Yönetim, sahip olunan maddi olanakların, insan gücünün ve geleceğe yönelik planların en etkin biçimde kullanılması yoluyla belirlenen amaçlara ulaşmayı hedefleyen sistemli bir süreçtir (Uslu ve Berdibek, 2024; Donuk, 2008). Bir organizasyonun amaçlarını gerçekleştirebilmesi için gerekli olan tüm faaliyetleri kapsayan yönetim; planlama, örgütleme, yöneltme ve denetim gibi temel işlevlerden oluşmaktadır. Yönetim sürecinde yöneticilerin kişilik özellikleri ve mizaç yapıları da önemli bir rol oynamakta, bazı durumlarda daha otoriter tutumlar sergilenebilmektedir (Ulukan, 2017). Yönetim yalnızca kaynakların etkin kullanımını sağlamakla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda organizasyonun iç yapısı ile dış çevresi arasındaki etkileşimi de düzenlemektedir. Bu süreç, çalışan bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıklarını koruyacak, motivasyonlarını artıracak ve tükenmişlik yaşamalarını önleyecek biçimde yapılandırılmalıdır (Bozkır & Fidan, 2021). Yöneticiler, organizasyonun vizyon ve stratejilerini belirleyerek kaynakların dağılımını yapar, çalışanları yönlendirir ve performans değerlendirmelerini gerçekleştirir. Etkili bir yönetim anlayışı; verimliliğin artırılmasına, maliyetlerin azaltılmasına ve çalışan memnuniyetinin yükseltilmesine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte yönetim, değişen çevresel koşullara uyum sağlama, olası riskleri yönetme ve sürekli gelişimi destekleme sorumluluğunu da içermektedir. Bu yönüyle yönetim, organizasyonların hedeflerine ulaşmasında, rekabet avantajı elde etmesinde ve sürdürülebilir başarı sağlamasında kritik bir öneme sahiptir.

7. Yönetim Liderliği

Yönetim liderliği, planlama süreciyle başlayarak örgütsel yapının oluşturulmasını, hedefler doğrultusunda görevlerin düzenlenmesini ve belirlenen amaçların eyleme dönüştürülmesini kapsayan bütüncül bir süreçtir. Bu yönüyle yönetim liderliği, en iyi sonuca ulaşmayı hedefleyen ve uygulamada beceri gerektiren bir sanat olarak değerlendirilmektedir (Öztekin, 1996). Yönetim liderliği, yalnızca planlama ve organizasyon gibi yönetsel işlevleri yerine getirmekle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda insan kaynağını motive etme, yönlendirme ve koordine etme becerilerini de içermektedir. Günümüzde yönetim liderliği, farklı disiplinlerle etkileşim içerisinde sürekli gelişim göstermekte; bu etkileşim ise yeni yaklaşımların ve uygulama alanlarının ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır (Buyrukoğlu & Şahin, 2022). Yönetim

liderleri, organizasyon içinde çalışanları ortak hedefler doğrultusunda bir araya getirerek performansını artırmakta, iş birliğini teşvik etmekte ve değişim süreçlerini etkin bir şekilde yönetmektedir. Bu bağlamda stratejik düşünme, etkili iletişim ve güçlü insan ilişkileri, yönetim liderliğinin temel unsurları arasında yer almaktadır. Yönetim liderliği, organizasyonların sürdürülebilir başarısı açısından kritik bir öneme sahip olup, günümüzde giderek daha fazla önem kazanan bir kavram haline gelmiştir (Ekşi, 2023).

8. Liderlik

Liderlik, bireyleri ortak bir hedef etrafında birleştiren, onları bu hedef doğrultusunda motive eden ve yönlendiren önemli bir yönetim sürecidir. Liderlik yalnızca emir verme ya da denetleme işleviyle sınırlı olmayıp, bireylerin motivasyonunu artırmayı, potansiyellerini ortaya çıkarmayı ve kolektif başarıyı desteklemeyi kapsayan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Etkili bir liderin; vizyon sahibi olması, güçlü iletişim becerilerine sahip bulunması, değişen koşullara uyum sağlayabilmesi ve çalışanlarda güven duygusu oluşturabilmesi beklenmektedir. Liderlik, bazı bireysel özelliklerle ilişkilendirilse de büyük ölçüde eğitim ve deneyim yoluyla geliştirilebilen bir yetkinlik olarak değerlendirilmektedir. Liderlik algılarının, bireysel ve çevresel faktörlere bağlı olarak farklılık gösterebildiği ve bu algıların yönetim anlayışıyla yakından ilişkili olduğu belirtilmektedir (Aksu, 2009). Bununla birlikte liderlik; farklı yetki düzeylerinde, örgütsel amaçlara ulaşılabilmesi için başkalarının davranışlarını yönlendirme ve yönetme sorumluluğunu içeren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Sarıalp, 1991).

9. Rekreasyonda Spor Yönetimi ve Liderliği

Rekreasyon, bireylerin ya da toplulukların serbest zamanlarını dinlenme, eğlenme ve kendilerini geliştirme amacıyla gönüllü olarak değerlendirdikleri etkinlikler bütünüdür. Bu etkinlikler; sportif faaliyetler, sanatsal çalışmalar, sosyal etkileşimler ve doğa temelli aktiviteler gibi çok çeşitli alanları kapsamaktadır. Rekreasyon, fizyolojik ve biyolojik gereksinimlerin karşılanmasıyla ötesinde, bireyin kendi isteği doğrultusunda şekillendirdiği ve anlamlandırdığı bir zaman dilimi olarak değerlendirilmektedir (İskender, 2019). Rekreasyonun temel hedefi, bireylerin yaşam kalitesini yükseltmek, ruhsal ve bedensel yenilenmeyi desteklemek ve stres düzeyini azaltmaktır. Spor yönetimi ise spor organizasyonlarının planlanması, uygulanması ve denetlenmesini kapsayan çok boyutlu bir yönetim sürecidir (Baydaş & Uslu, 2018).

Bu süreç içerisinde finansal yönetim, pazarlama faaliyetleri, insan kaynakları, tesislerin etkin kullanımı ve spor etkinliklerinin organizasyonu gibi alanlar yer

almaktadır. Spor yönetimi, sporun yaygınlaştırılması, sürdürülebilirliğinin sağlanması ve toplumsal faydasının artırılması açısından önemli bir rol üstlenmektedir. Spor liderliği, spor kurumları ve organizasyonları içerisinde vizyon geliştirme, stratejik kararlar alma, bireyleri ve takımları motive etme, etkili iletişim kurma ve değişim süreçlerini yönetme becerilerini kapsamaktadır (Bal & Ufacık, 2024). Spor liderleri, sporcuların ve çalışanların ortak amaçlar doğrultusunda hareket etmelerini sağlayarak başarıya ulaşmada yönlendirici bir rol üstlenirler. Bununla birlikte, etik ilkelere bağlı kalarak sporun temel değerlerini korumaya ve geliştirmeye özen gösterirler.

10. Yaşam Tatmini Açısından Spor Yönetimi ve Rekreasyon Liderliği

Spor yönetimi ve rekreasyon liderliği, günümüzün hızlı ve yoğun yaşam koşulları içerisinde bireylerin yaşam kalitesini yükseltmede önemli bir işleve sahiptir (Durhan vd., 2022). Spor yönetimi; spor organizasyonlarının planlanması, yürütülmesi ve denetlenmesi süreçlerini kapsarken, rekreasyon liderliği bireylerin boş zamanlarını etkili, verimli ve keyifli biçimde değerlendirebilmelerine yönelik etkinliklerin oluşturulması ve yönlendirilmesiyle ilgilenmektedir. Bu iki alanın birlikte ele alınması, bireylerin fiziksel, psikolojik ve sosyal gereksinimlerinin karşılanmasına katkı sağlayarak yaşam tatminini artırmaktadır. Spor yönetimi, sporu yalnızca eğlence odaklı bir etkinlik olarak değil, sürdürülebilir bir yaşam biçimi olarak ele almaktadır. Bu doğrultuda spor yöneticileri; spor etkinliklerinin düzenlenmesi, sporcuların desteklenmesi ve sporun toplumdaki öneminin güçlendirilmesi için çeşitli çalışmalar yürütmektedir (Gökçe vd., 2024; Güler, 2023). Bu çalışmalar sayesinde bireylerin sporla etkileşimi artmakta, sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmeleri desteklenmekte ve sosyal ilişkileri güçlenmektedir. Yaşam tatmini bağlamında spor yönetimi ve rekreasyon liderliği, bireylerin serbest zamanlarını anlamlı ve doyum sağlayıcı biçimde değerlendirebilmelerine olanak tanımaktadır (Akyürek, 2022). Sunulan rekreatif etkinlikler, bireylerin hem fiziksel hem de sosyal açıdan kendilerini geliştirmelerine katkı sağlamak ve genel yaşam memnuniyetini olumlu yönde etkilemektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, spor yönetimi ve rekreasyon liderliğinin bireylerin yaşam tatmini üzerindeki etkileri kapsamlı bir biçimde incelenmiştir. Rekreasyon, bireylerin serbest zamanlarını gönüllülük esasına dayalı olarak değerlendirdikleri; fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayan çok boyutlu bir olgu olarak öne çıkmaktadır. Spor ise bu sürecin hem fiziksel aktiviteyi teşvik eden

hem de bireyin psikolojik ve sosyal iyi oluşunu destekleyen temel bir bileşenini oluşturmaktadır.

Spor yönetimi, spor organizasyonlarının planlanması, uygulanması ve denetlenmesi süreçlerini kapsarken; rekreasyon liderliği, bireylerin boş zamanlarını anlamlı ve verimli biçimde değerlendirmelerine rehberlik eden stratejik bir işlev üstlenmektedir. Bu iki alanın etkileşimi, bireylerin yalnızca fiziksel sağlıklarını değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerini, psikolojik dayanıklılıklarını ve genel yaşam kalitelerini de olumlu yönde etkilemektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, etkili bir spor yönetimi ve güçlü bir rekreasyon liderliği anlayışının, bireylerin kendini gerçekleştirme, sosyalleşme ve stresle başa çıkma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Bu bağlamda, rekreasyonel spor etkinliklerinin niteliğinin artırılması, katılımcıların beklenti ve gereksinimlerine uygun biçimde yapılandırılması ve bu süreçlerin profesyonel yönetim ve liderlik yaklaşımlarıyla desteklenmesi, bireysel ve toplumsal düzeyde yaşam tatmininin artırılmasına katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, spor yönetimi ve rekreasyon liderliği, bireylerin yaşam tatminini artıran, fiziksel ve ruhsal yenilenmeyi destekleyen ve toplumsal refaha katkı sunan bütüncül bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Bu alanlara yönelik yapılacak bilimsel çalışmaların ve uygulamaya dönük politikaların geliştirilmesi, bireylerin yaşam kalitesini yükseltmede stratejik bir önem taşımaktadır.

Bu kapsamda geliştirilen öneriler doğrultusunda, öncelikle spor yöneticileri ve rekreasyon liderlerine yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlenmeli, liderlik becerilerinin geliştirilmesine yönelik sertifika programları yaygınlaştırılmalıdır. Bununla birlikte, yerel yönetimler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları iş birliğiyle toplumun yaşlılar, engelliler, çocuklar ve kadınlar gibi farklı kesimlerine yönelik özel rekreasyon programları tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Rekreasyonel spor etkinliklerinin fiziksel, psikolojik ve sosyal faydalarına ilişkin toplumsal farkındalığı artıracak kamu spotları, sosyal medya kampanyaları ve bilinçlendirme çalışmaları yürütülmeli; ayrıca spor tesislerinin ve rekreasyon alanlarının nicelik ve nitelik olarak iyileştirilmesi, bu alanlara erişimin kolaylaştırılması ve ücretsiz ya da düşük maliyetli etkinlik seçeneklerinin sunulması teşvik edilmelidir. Diğer taraftan, spor yönetimi ve rekreasyon liderliği alanlarında disiplinlerarası akademik çalışmalar desteklenmeli, özellikle yaşam tatmini ile ilişkili boylamsal araştırmalar ve karşılaştırmalı kültürel analizler yapılmalıdır. Spor ve rekreasyon politikaları oluşturulurken, bireylerin yaşam tatminini artırmaya yönelik hedefler açıkça belirlenmeli ve bu hedeflerin gerçekleşme düzeyi düzenli aralıklarla ölçülerek değerlendirilmelidir. Ayrıca rekreasyon liderlerinin, katılımcıların yaş, cinsiyet,

ilgi alanları ve fiziksel yeterlilik gibi bireysel farklılıklarını dikkate alan esnek ve kapsayıcı programlar geliştirmesi teşvik edilmelidir. Bu önerilerin hayata geçirilmesi, spor yönetimi ve rekreasyon liderliği uygulamalarının bireylerin yaşam tatmini üzerindeki olumlu etkilerini daha da güçlendirecek ve toplumsal refah düzeyinin yükselmesine katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Ağlönü, A., & Mengütay, S. (2009). Yerel yönetimlerde rekreasyon hizmetleri ve model belirleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 160-176.
- Akkaya, G. (2024). *Spor Kurumu Ekseninde Sporda İyi Yönetişim İlkelerinin İncelenmesi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Türkiye)).
- Akova, O., Şahin, G., & Öğretmenoğlu, M. (2019). Rekreasyon deneyiminin psikolojik iyi oluş üzerine etkisi: Y kuşağı üzerinde bir araştırma. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 124-139.
- Aksoy, N., & Güven, S. (2022). Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin pandemi sürecinde algılanan stres düzeyi nedir? 1. *Ulusal İzmir Demokrasi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Öğrenci Kongresi*, 82.
- Aksu, A. (2009). Kriz yönetimi ve vizyoner liderlik. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 4(15), 2435-2450.
- Akyürek, M. İ. (2020). İnovasyon ve liderlik. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(1), 15-24.
- Atasoy, B., & Kuter, F. Ö. (2005). Küreselleşme ve spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 11-22.
- Bal, F., & Ufacık, O. E. (2024). Liderlik kavramı üzerine bibliyometrik bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 193-207.
- Balcı, V., & İlhan, A. (2006). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım düzeylerinin belirlenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 11-18.
- Başkan, A. H., Özgül, F., Kolukısa, Ş., Çolak, H., & Başkan, A. H. (2020). Giresun Üniversitesi spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin "spor yönetimi" kavramı hakkında faydasal algıları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(10), 58-67.
- Bayatkara, Y. (2025). Tabakta ikinci bir hayat: atıklarda yeni tatların keşfi. Ed. Yener Oğan, İçinde, *Gastronomi Alanında Tematik Araştırmalar IV*, Çizgi Kitapevi, İstanbul.
- Baydaş, A., & Uslu, A. (2018). A research entertainment enterprises in Bingöl province for determining the effect of religious belief into the perceived service quality, client satisfaction and faithfulness. *Journal of Current Researches on Business and Economics*, 8(2), 1-20.
- Biröl, S. Ş., & Karaküçük, S. (2014). Sportif rekreasyon uygulama politikaları üzerine bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(2), 80-86.
- Bozkır, A., & Fidan, A. (2021). Spor işletmelerinde mantar yönetim anlayışının çalışanların tükenmişlik düzeyleri üzerine etkisi. *Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 18-31.

- Bozkurt, S. (2016). Gürün (Sivas) ilçesinin rekreasyon kaynaklarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi. *Journal of the Faculty of Leadership, Human Values Center and a related approach is being published. Forestry Istanbul University*, 66(1), 318-328.
- Buyrukoğlu, E., & Şahin, H. M. (2022). Spor yönetiminde liderlik ve yeni yaklaşımlar. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 66-75.
- Can, E., & Gök, S. (2007). Bir rekreasyon faaliyeti olarak-üniversitelerarası müsabakalara katılan sporcu öğrencilerin liderlik davranışlarının (anlayış gösterme boyutunda) Karşılaştırması *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 2(1), 23-30.
- Ceyhun, S. (2008). Spor tesislerinin rekreatif açıdan kullanımı I. *Kastamonu Education Journal*, 16(1), 325-332.
- Çakto, P., & Altınok, B. (2020). Spor yönetiminde halkla ilişkiler ve imaj: İmaj faktörünün spor kurumlarına etkisi üzerine bir derleme. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 44-51.
- Çalkuğu, S., & Güzel, P. (2020). Turizmin çeşitliliğinde “rekreasyon turizmi”: İzmir-Çeşme örneği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 103-125.
- Danacı, E., & Sevindik, T. (2015). Spor yöneticilerinin liderlik ve duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi: İstanbul ili örnekleme (Master’s thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Donuk, B. (2008). Yönetim İstifa. *Ötügen Yayınları, İstanbul*, 105.
- Durhan, T. A., Kayhalak, F., Kurtipek, S., & Yenel, F. (2022). Rekreasyonel liderlik davranışı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 127-142.
- Eban, F. (2022). Rekreasyon yönetimi alanında yapılmış akademik çalışmaların bibliyometrik analizi. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 162-174.
- Ece, C., Ünsal, G., & Çalık, F. (2023). Türklere çocuklar için uygulanan rekreatif faaliyetler. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 96-107.
- Ekenci, G., & İmamoğlu, A. F. (2002). *Spor işletmeciliği*. Nobel yayınevi, Ankara.
- Ekmekçi, R. (2010). Avustralya spor yönetim sistemi. *Sport Sciences*, 5(3), 204-217.
- Ekşi, G. G. (2023). Kapsayıcı Liderlik. *Scientific Journal of Finance and Financial Law Studies*, 3(1), 31-40.
- Emel, C. (2015). Boş zaman, rekreasyon ve etkinlik turizmi ilişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 1-17.
- Ertüzün, E., Hadi, G., & Fidan, E. (2020). Spor merkezine üye bireylerin rekreasyon fayda düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 231-244.

- Gönen, M., Ceyhan, M. A., Çakır, Z., Zorba, E., & Coşkuntürk, O. S. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyon alanı kullanımına ilişkin engel ve tercihleri. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 11(4), 59-76.
- Gökçe, Y., Çavuşoğlu, S., Göral, M., Bayatkara, Y., Bükey, A., & Gökçe, F. (2024). A bibliometric analysis of the technology acceptance model and the use of robots in tourism studies. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 16(2), 178-189.
- Güler, H. (2023). Spor ve yapay zeka. *Spor Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar*, 275-290.
- Gümüş, H., Alay, Ö. S., & Karakılıç, M. (2017). Fiziksel aktivite için park ve rekreasyon alanlarına gelen kullanıcıların mekân seçimini ve fiziksel aktiviteye katılımını etkileyen faktörler. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 31-38.
- Güncan, Ö. (2021). Sanal Rekreasyon Kavramının Özellik ve Temel Unsurlarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma. *Tourism and Recreation*, 3(1), 66-76.
- Güneş, S. G. (2021). Boş Zaman, Rekreasyon ve Turizm: Kavramsal Çerçeve. *İçinde SG Güneş ve F. Varol (Editörler), Rekreasyon (Disiplinlerarası Yaklaşım ve Örnek Olaylar)*, 1-30.
- Hacıcaferoğlu, S., Gündoğdu, C., & Hacıcaferoğlu, B. (2012). Üniversite öğrencilerinin spor tesislerine ve organizasyonlarına karşı düşüncelerinin değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Örneği). *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 42-51.
- Heper, E., Sertkaya, Ö. G. Ö., Koca, C., Ertan, H., Kale, M., Terekli, S., & Demir, G. (2012). Spor bilimlerine giriş. *Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları*.
- İskender, A. (2019). Boş zaman ve rekreasyon ile turizm arasındaki ilişki üzerine akademik bir araştırma. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(1), 50-59.
- Karaküçük, S. (2008). Rekreasyon boş zamanları değerlendirme (6. Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. (2014). Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme. (Geliştirilmiş 7. Baskı) Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kement, U., Göral, M., Bayatkara, Y., Durmaz, Y., & Erkol Bayram, G. (2024). Tourist lifestyle: Food and travel activities at a gastronomy destination in Türkiye through the mediating role of destination familiarity. *Turizm*, 34(1), 121-134.
- Keskin, N. E. (2010). Yönetim olgusu üzerine 1909 tarihli bir makale: "Sosyal bilimler ve yönetim bilimi". *Memleket Siyaset Yönetim*, 5(12), 181-199.
- Koçak, G. N., & Eryılmaz, G. (2018). Rekreasyonda boş zaman ön kabulünün sınaması ve yenilenme perspektifi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 181-199.

- Koçyiğit, M., & Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 211-223.
- Korkutata, A., & Özavci, R. (2022). Kamu ve özel sektörde çalışan personelin boş zaman tutumlarının incelenmesi. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 11(2), 158-176.
- Mamaş, E., Şimşek, K. Y., & Uysal, A. İ. (2025). İş yeri rekreasyonu hizmetinin verilmeme sorunsalı üzerine bir inceleme. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 14(1), 1-12.
- Ortaç, B. (2019). *Üniversite personelinin rekreasyon etkinliklerine katılmasının mutluluk ve yaşam kalitesine etkisinin incelenmesi Batman Üniversitesi örneği* (Master's thesis, Batman Üniversitesi).
- Özalp, İ., Koparal, C., & Berberoğlu, G. (1996). *Yönetim ve organizasyon*. T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Özavci, R., & Ünver, O. (2023). Sportif rekreasyonel aktivitelere katılımında hissedilen yalnızlığın egzersiz bağımlılığına etkisi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 298-311.
- Öztekin, A. (1996). Yönetim ve liderlik. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 183-194.
- Pepe, B., & Aydın, A. D. (2022). Spor yöneticiliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin mesleki kaygılarının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 26-31.
- Sarıalp, R. (1991). Liderlik. *Journal of Physical Education and Sports Studies*, 2(7), 23-28.
- Sunay, Hakan (2023). Kamu spor yatırımları ve özel spor işletmeleri. *Şura Akademik*, (3), 11-23. Taşkıran, B. (2018). *Rekreasyon eğitimi alan bireylerin liderlik becerileri ile otorite tercihlerinin incelenmesi* (Master's thesis, Batman Üniversitesi).
- Tekin, A., & Zorba, E. (2001). Spor ve rekreasyon organizasyonlarda etkili liderlik. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 28-36.
- Toker, F., & Nergiz, H. G. (2023). Rekreasyon yönetimi bölümü akademisyenlerinin mevcut durumu üzerine bir inceleme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 370-381.
- Tütüncü, Ö. (2012). Rekreasyon ve rekreasyon terapisinin yaşam kalitesindeki rolü. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 248-252.
- Ulukan, H. (2017). *Yönetim tarzlarının beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki informal iletişim kanallarına etkisi* (Doctoral dissertation, Sakarya Üniversitesi (Türkiye)).
- Uslu, A., & Berdibek, U. (2023). Dijital insan kaynakları pazarlaması aracılığıyla örgüt yönetimi. *Dijital insan kaynakları pazarlaması*, 123.

- Varol, F., Köseoğlu, A., & Kuzu, Ö. H. (2019). Turizm fakültelerinin rekreasyon eğitimi üzerine bir araştırma. *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (21), 197-218.
- Yorulmazlar, M. (2017). Kültürel Değişme ve Spor. Ed. Mehmet Mustafa Yorulmazlar, Abdurrahman Kepoğlu, Ege Reklam Basım Sanatları Sanayi Ticaret Ltd. Şti., İstanbul, 24-41.
- Yüksel, M., & Yeşil, M. (2017). Kent ve rekreasyon (Ordu kenti örneği). *Mavi Atlas*, 5(2), 355-382.
- Zengin, E., & Öztaş, C. (2008). Yerel yönetimler ve spor. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (55), 49-78.

